

לתשומת לב היוצאים למדבר.

בגדי חקי נשחקים במזודה בשעת נסיעות בעגלה. לכן יש לעטפם באריגים רכים. אם הנסיעה היא על פרדות, חמורים, סוסים וגמלים, יש לרוש מאת נהגי הבהמות אוכפים וחבלים. מוטב להטעין את המזודות משני עברי הבהמה ולכסותן בשקי לבד. ההסעה על גב הבהמה גורמת לשחיקת החפצים הארוזים בארזים ומזודות, ומזיקה להם.

הבהמות המהירות והטובות ביותר הן הפרדות, אשר מהירותן היא כמעט כמהירות סוסי-הרכיבה. פרדה חזקה נושאת עד 150 ק"ג, גמל עד 250 ק"ג, (אך צעדיו אטיים מאד), חמור עד 100 ק"ג. החמרים רצים ברגל. לפני ששוכרים בהמה יש להסיר את האוכף מעליה ולבדוק את גבה, אם אינו פצוע.

מפני הקשיים המרובים במגע-ומשא עם המשרתים ילידי-הארץ, אין לשלם להם, בשום פנים את שכרם זמן רב למפרע. רק בשעת שכירת כלי-רכב לזמן ממושך נהוג לשלם לבעל-הרכב את חצי דמי השכירות למפרע, בשביל הוצאות בני-משפחתו. אם איזה נושה (בעל החאן) מאיים לעקל את הבהמות והרכב, בגלל חובות ישנים, יש לפנות מיד למשטרה העירונית או הכפרית. משהנעת לאיזה מקום שהוא, עליך לבקר מיד את מפקד המשטרה.

בשיירה יש למנות תמיד מורה-דרך יליד הארץ; לקבוע אתו מראש את זמן היציאה ואת דרך המסע. סיגירות!!! מזמן לזמן לעשות הפסקות קטנות, כדי לאפשר לעגלות להתקבץ.

לפני צאתך לדרך עליך להצטייד בנאד למים; בו שומרים המים על קיריותם גם בחום הלוהט ביותר.

ד. צ.

רשמים מהצבא הרוסי בפלישתו לפולין

רשימה זו נכתבה על ידי נוסע, אשר עבר את שטח הכבוש הרוסי בפולין בספטמבר-אוקטובר 1939. - המערכת.

לראשונה נפגשתי עם הצבא האדום בנליציה, הנקראת כעת - אוקראינה המערבית. כסנינות ראשונות הופיעו איורונים קטנים, מעין הירוקה-כהה, בעלי שני פרופילרים. האיורונים הנמוכים, ושיבתם היתה אטית מאד. במקרים רבים החזיקו את עצמם במקום אחד, כמעט ללא תנועת התקדמות. כנראה לא חששו לאיב. רעש המוטורים נשמע במידה מינימלית, עד כדי כך, שטרטור מכונת היה מחריש כמעט לנמרי את קול האוירון. האיורונים פוזרו עלוני העמולה, באוקראינית ובפולנית.

ככבישים ובהרכים פגשתי טנדרים של פטרולים, בני ששה-שבעה אנשים, החיילים לבושים כובעים ירוקים - סימן לנ. פ. א. המפקד מוזין באקדוח ומצויד בתיק-עזר למפות. אנשי הבתה היו מונונים כרוכים, פצצות-יד ומכונות-ידיות בינונית. פה ושם היה עובר טנק, רתבו כ-1.5 מטר וארכו כ-3.5 מטרים; במרכזו כעין מנדל עגול, שמתוכו מבצבצים קנים של מכונות-ידיות, כבדות וקלות; מבסימום - 4 קנים.

כשבאתי לטרנופול הדביקו השלטונות הרוסים מודעות גדולות בשפה האוקראינית (אם כי רוב חושבי העיר הם יהודים ופולנים), וזו לשון הפקודה הראשונה:
א. כל מי שנתק חם בידו, מאיזה טיפוס שהוא, חייב למסרו לטלפון. מי שימצא

אצלו נשק חם, - יירה. בו להקפיד על נקיזן הרחובות וההצרות. ג. על האורים לשלוח את ילדיהם לאותם בתי הספר שהם למדו בהם מקודם.

ליד סקודה זו הודבקו מודעות על בָּלֶשׁ בהשתתפות רקדניות ממוסקה וזמר מקיב, וכן הודעות על הצגות אחרות והכל - חינוך, איך כסף. בקרתי בהצגות הללו. לפני כל הצגה השמישו נאומי תעמולה למכביר, והרנילו את האוזן לצליל האינטרנציונל.

מתוך שיחות עם חיילים וקצינים, ועם נשים ששמשו בחלק הסניטרי וההנדסי, הוסברו לי כמה פרטים על הצבא האדום. הם פענחו לי את את הציונים המפורטים, המברילים בין נושאי הדרגות השונות בצבא. כיכ ספרו על המשכורות, הנהוגות בצבא האדום; חייל מקבל, נוסף למונו ותלכשתו, 30 רובל לחודש. הקצינים בדרגות הנמוכות - 700 רובל, וברגות הגבוהות עד 2200 רובל לחודש. ההברלים במשכורת הם גדולים מאד. הקצינים הם ברובם חניכי בתי ספר תיכוניים או גבוהים, בני לאומים שונים, אולם ברובם המכריע רוסים ואוקראינים. החיל מקבל מלבד האימון המקצועי גם חינוך פוליטי. כל אחד מהם הוא בבחינת תעמולן. הם מספרים. איש איש לפי כשרונו, על הנסים והנפלאות של מדינתם. עלינו על פורד שבאמריקה - אומר האחד - פורד מוציא מכונית אחת בכל רגע, ואנחנו - כל 52 שניות; אצלנו רבה הדאגה להשכלת הילד, הנער והמבוגר - טוען השני - אצלנו נאצלנו, אלו הן המלים המצלצלות ברחובות.

החיילים והקצינים עמדו בתור יחד עם האזרחים. רב צמאונם לשעונים, לגרביים, ולשאר צרכי־פרט מסוג זה. בזה אצלנו מחסורי מסבירים הם, - שמטו לב לתעשייה הכבדה, והזנחנו את התעשייה הקלה. במבנה נופם אינם מצטיינים ביותר, לנובה לא הושם לב לנמרי. ראיתי הרבה חיילים וקצינים קטני־קומה.

*

יותר מזה הכרתי את הצבא הרוסי בעיר הנובל בין אוקראינה המערבית (נליציה), והמזרחית. שם עבר או כוח עצום לתנוורת, כי הפלישה הראשונה נערכה בכוחות מועטים, פעם אחת לא פסק טרטרור של הצבא המתקדם אף לרגע, במשך יממה שלמה. נעו בטריות של תותחים כבדים, משוכים בטרקטורים בעלי 80 כוח־סוס; התותחים מכוסים בכרונט, בשירותו של כל תותח 11-10 איש; על הרוב הובלו 8 תותחים בזה אחר זה. השדרות הטנקיות היו גדולות מאד, לפי הערכתי נמצאו 300-400 טנקים בשדרה רצופה. כמו כן ראיתי הרבה תותחים ומכוניות־יריה אנטי־טנקיים (מכונית־היריה הללו הן בנות ארבעה קנים כל אחת); אוטומובילים עם מתקן רדיו, ויחידות הנדסיות. באחרונות בלטו חמרי־חשמל וטלפון, וגם צרכי נסרים ומסילות ברזל. המטבחים הובלו על גבי מכוניות. חיל הרגלים הוסע באוטומובילי־משא. היו גם טרקטורים רורביים, וכן אוטומובילים רורביים בכמות לא־קטנה. בסוף המסע נמשך זנב של עגלות־מספוא לבהמות. היו גם יחידות סניטריות, אך במידה לא גדולה. הצבא הרוסי, כנראה, לא התכוון למלחמה רצינית. המקשרים רכבו על אופנוע.

לבושו של הצבא אינו מצטיין בחיצינותו. המכנסים והמעיל מצמר נפו, ולכל אחד חולצת חקי. נוסף על כך שִׁיל־מעיל ארוך אפור. המנפים אינם מעבירים רטיבות. הכובעים הם שונים, מהם קסקטים ומהם רכים. המשמעת בזמן השיחה היא חמורה. שלא בשעות השירות אין מקפידים בדקדוקי משמעת. כך, למשל, אין או תובת הצדעה. בכתייקפה ובמסעדות אתה מוצא יחסים שפוטים בין החילים לקצינים; חיל מתוישב לפעמים עם קצין לשולחן אחד, וניכר שהדבר הוא רגיל. לשון הפיקוד היא רק רוסית.

במשך הימים ששהיתי ברוסיה הטוביפית הרגשתי בהשפעתו של הסקאוטינג בחינוך הניער. הסקאוטינג נפוץ בקנה־מידה רחב מאד. לפי העתונים והספרים הרוסיים שרדפתי בהם ראיתי, שהסקאוטינג הוא בְּרִי־פאולי, ללא חידושים רבים. בכל בתר־הספר מקבלים הכנה מרוס־צבאית.